

Dvorec Lanthieri
Vipava

**Poro ilo o opravljenih
konservatorsko- restavratorskih posegih
v letu 2007**

2007

naročnik:

Obina Vipava
Glavni trg 15
5271 Vipava

izvajalec:

mag. Klavdij Zalar, akad. slik.
Slomškova ulica 23
5270 Ajdovščina
tel.: 051 341 273 / (05) 366 18 06

Ajdovščina, 30. 6. 2007

Program konservatorsko- restavratorskih posegov na stenskih poslikavah v Dvorcu Lanthieri v Vipavi

Splošni podatki

lokacija: **Vipava**

objekt / predmet- umetnina: **Dvorec Lanthieri**

avtor: /

mere: **površina cca 763 m²**

čas nastanka:

tehnika: **stenske poslikave**

lastnik / zastopnik: **Obina Vipava**

Opis in stanje pred posegi

Ob starejših raziskavah so bile v stopnišju med pritlji in prvo etažo odkrite figuralne stenske poslikave. Ob starejših raziskavah so bile odkrite tudi poslikave na stropu slavnostne dvorane v prvi etaži, ki pa so mlajše in niso sočasne s poslikavami na stopnišju. Ob začetku rušitvenih del je bilo odprto stopnišje iz pritlji v klet, ki je bilo v preteklosti zazidano in kjer so bile tudi odkrite poslikave.

Ostali prostori so v preteklosti sicer že bili nekoliko pregledani iz strani restavratorjev ZVKDS OE Nova Gorica, vendar takrat poslikave v ostalih prostorih niso bile odkrite.

Ob natančnejšem in obsežnejšem sondiranju v pritlji in nadstropju osnovnega tlorisa stavbe, ki ga je naročil investitor, se je pokazalo, da so poslikave ohranjene skoraj v vseh prostorih pritlji in najstarejšega dela dvorca. Poslikave niso bile odkrite le v vhodnem prostoru, ki je bil v preteklosti celovito obnovljen in so bili ometi verjetno v celoti izdelani na novo, ter v J delu, ki je simetričen glede na kapelo, ki je kasnejšega nastanka. Poslikave so bile odkrite tudi v kapeli na J steni. V nadstropju so bile poslikave poleg stropa dvorane, kjer so že bile znane, odkrite tudi na hodniku iz med stopnišji in v prostoru J od stopnišja.

PRITLI JE

Slika 1: Grafi ni prikaz površin v pritli ju, za katere je sondiranje pokazalo, da so bile poslikane in poimenovanje prostorov

PRITLI JE

Pritli je 1

Opravljeni konservatorski- restavratorski posegi:

- Odstranjevanje recentnih plasti- odkrivanje poslikav.

Odkrita so bila okenska ostenja, ki so jasno pokazala, da je obokan strop mlajšega nastanka, saj so originalna zgornja okenska ostenja višja od sedanjega stropa. Na zgornjih ostenjih je poslikava solidno ohranjena, na stranskih pa slabše.

Na stenah in v lunetah so bile odkrite manjše površine, kjer so originalne plasti s poslikavo še ohranjene, poslikava pa je večinoma močno poškodovana in neberljiva.

odkrite površine (približno):

Stene: 11 m²

Odkrite so bile vse površine, kjer so poslikave predvidene. Odkrivanje v tem prostoru je končano.

Pritli je 2

Opravljeni konservatorski- restavratorski posegi:

- Odstranjevanje recentnih plasti- odkrivanje poslikav.

Odkrita so bila okenska ostenja, ki so jasno pokazala, da je obokan strop mlajšega nastanka, saj so originalna zgornja okenska ostenja višja od sedanjega stropa. Na zgornjih ostenjih je poslikava solidno ohranjena, na stranskih pa slabše.

Na stenah in v lunetah so bile odkrite manjše površine, kjer so originalne plasti s poslikavo še ohranjene, poslikava pa je večinoma močno poškodovana in slabo berljiva.

odkrite površine (približno):

Stene: 13 m²

Odkrite so bile vse površine, kjer so poslikave predvidene. Odkrivanje v tem prostoru je končano.

Pritli je 3

Ker je sondiranje pokazalo, da je bil prostor v preteklosti celovito obnovljen in so bili ometi verjetno v celoti izdelani na novo, v tem prostoru nismo izvajali posegov.

Slika 2: poslikava okenskega ostenja v pr/1

Slika 3: poslikava okenskega ostenja v pr/2

Pritli je 4 a in 4b

Opravljeni konservatorski- restavratorski posegi:

- Odstranjevanje recentnih plasti- odkrivanje poslikav.
- Kitanje.
- Injektiranje- utrjevanje stika med ometom in zidano strukturo oboka. Odkrita je bila veja površina stropa (J polovica) v prostoru 4a, ki je bila zaradi slabega stika med ometom in zidano strukturo deloma pokitana ter utrjena z injektiranjem. Na tem delu je poslikava močno poškodovana, vendar še berljiva. Poslikave se nadaljujejo na površinah, ki še niso odkrite, vendar smo se zaradi poteka ostalih del v objektu preusmerili na stenske površine.

Na stenah in v lunetah so poslikave večinoma močno poškodovane in slabo berljive.

odkrite površine (približno):

strop: 57 m²

stene: 78 m²

Odkrite so bile vse stenske površine, kjer so poslikave predvidene. Odkrivanje je potrebno še na stropnih površinah.

Pritli je 5

Opravljeni konservatorski- restavratorski posegi:

- Odstranjevanje recentnih plasti- odkrivanje poslikav.

Odkrita so bila okenska ostenja, kjer je poslikava močno neje poškodovana a še berljiva, ter lunete pod oboki, kjer pa poslikava večinoma ni ve ohranjena in so ometi že mlajši. Na sredini stropa je bila odkrita veja površina poslikave, kjer je naslikan orel z grbom.

odkrite površine (približno):

strop: 5 m²

stene: 26 m²

Odkrite so bile vse stenske površine, kjer so poslikave predvidene. Odkrivanje je potrebno še na stropnih površinah.

Slika 4: odkrite poslikave v pr/4a

Slika 5: poslikava na stropu pr/4b

Slika 6: poslikava na stropu pr/5, verjetno orel, ki drži grb

Pritli je 6

Opravljeni konservatorski- restavratorski posegi:

- Odstranjevanje recentnih plasti- odkrivanje poslikav.

Odkrita so bila okenska ostenja, kjer je poslikava solidno ohranjena, ter lunete pod oboki, kjer pa poslikava večinoma ni več ohranjena in so ometi že mlajši. Na stropu so bile odkrite manjše sondažne površine, ki so pokazale da gre verjetno za iluzionistično arhitekturno poslikavo z medaljoni v katerih so portreti.

odkrite površine (približno):

strop: 2 m²

stene: 18 m²

Odkrite so bile vse stenske površine, kjer so poslikave predvidene. Odkrivanje je potrebno še na stropnih površinah.

Pritli je 7

Opravljeni konservatorski- restavratorski posegi:

- Odstranjevanje recentnih plasti- odkrivanje poslikav.

Odkrita so bila vratna ostenja, kjer je poslikava solidno ohranjena, ter lunete pod oboki, kjer pa poslikava večinoma ni več ohranjena in so ometi že mlajši. Na stropu so bile odkrite manjše sondažne površine, ki so pokazale da gre verjetno za poslikavo z motivi astroloških znamenj. Ohranjenost pa je slabša.

odkrite površine (približno):

strop: 2 m²

stene: 10 m²

Odkrite so bile vse stenske površine, kjer so poslikave predvidene. Odkrivanje je potrebno še na stropnih površinah.

Pritli je 8

Ob sondiranju se je pokazalo, da so bile stene obzidane s plastjo votle opeke, zato bo potrebno prostor še enkrat pregledati po odstranitvi recentne prezidave. Zaenkrat v tem prostoru nismo odkrivali..

Slika 7: poslikava okenskega ostenja pr/6

Slika 8: poslikava na stropu pr/7

Slika 9: poslikava na Z steni pr/7

Pritli je 9 in 10

Ta del stavbe je mlajši. Ob sondiranju so bile odkrite dekorativne plaskarske poslikave. V teh prostorih nismo izvajali posegov.

Pritli je 11

Opravljeni konservatorski- restavratorski posegi:

- Odstranjevanje recentnih plasti- odkrivanje poslikav.
- Facing.
- Kitanje.
- Injektiranje- utrjevanje stika med ometom in zidano steno

Poslikava a v tem prostoru je dokaj celovito ohranjena. Na stropu so med dekorativno rastlinsko ornamentiko medaljoni, kjer so bili naslikani figuralni motivi, ki pa so le fragmentalno ohranjeni in skoraj neberljivi. V lunetah na stenah so bili figuralni prizori z napisi, ki so deloma solidno ohranjeni, zaradi slabega stanja nosilnega ometa in slabega oprijema na zidano strukturo stene, pa je bilo potrebno poasno odkrivati s sprotnim utrjevanjem s facingom, kitanjem in injektiranjem.

odkrite površine (približno):

strop: 19 m²

stene: 10 m²

Odkrite so bile vse površine, kjer so poslikave predvidene. Odkrivanje je v tem prostoru končano.

Pritli je 12

Opravljeni konservatorski- restavratorski posegi:

- Odstranjevanje recentnih plasti- odkrivanje poslikav.
- Kitanje.
- Injektiranje- utrjevanje stika med ometom in zidano steno

Odkrivanje je bilo omejeno na stenske površine v zgornjem delu, ker so v spodnjem delu ometi že bili zamenjani in poslikave predvidoma uničene. Strop, ki je tudi poslikan, ni bil še odkrit. V lunetah pod stropom so poslikave dokaj solidno ohranjene in berljive. Verjetno gre za bojne motive.

Slika 10: poslikava na stropu in S steni pr/11

Slika 11: detajl poslikave na S steni pr/12

Slika 12: poslikava na S steni in vratnem ostenju pr/13

odkrite površine (približno):

stene: 21 m²

Odkrite so bile vse stenske površine, kjer so poslikave predvidene. Odkrivanje je v tem prostoru potrebno še na stropu.

Pritli je 13

Opravljeni konservatorski- restavratorski posegi:

- Odstranjevanje recentnih plasti- odkrivanje poslikav.

Odkrita je bila poslikana površina na J steni, kjer se je pokazalo, da je bil v asih prehod. Ostale površine so bile pregledane, vendar so ometi že kasnejši.

odkrite površine (približno):

stene: 6 m²

Odkrite so bile vse površine, kjer so poslikave predvidene. Odkrivanje je v tem prostoru končano.

Kapela

Opravljeni konservatorski- restavratorski posegi:

- Odstranjevanje recentnih plasti- odkrivanje poslikav.

Odkrita je bila poslikava na J steni, ki predstavlja angela, ki drži draperijo, ki je bila verjetno ozadje križu, ter niša s štukaturnim okrasjem na J in S steni.

odkrite površine (približno):

stene: 12 m²

Odkrite so bile vse površine, kjer so poslikave predvidene. Odkrivanje je v tem prostoru končano.

Slika 13: poslikava na j steni kapele

Slika 14: niša s štukaturnim okrasjem na j steni kapele

Stopniš e iz pritli ja v klet

Opravljeni konservatorski- restavratorski posegi:

- Odstranjevanje recentnih plasti- odkrivanje poslikav.

Odkrita je bila poslikava na celotnem ostenju nad nivojem sedanjega tlaka. Gre za solidno ohranjeno dekorativno poslikavo v ope natem tonu.

odkrite površine (približno):

stene in strop: 18 m²

Odkrite so bile vse površine, kjer so poslikave predvidene. Odkrivanje je v tem prostoru končano.

Stopniš e iz pritli ja v nadstropje

Opravljeni konservatorski- restavratorski posegi:

- Odstranjevanje recentnih plasti- odkrivanje poslikav.
- Kitanje-obšivanje robov.

Odkrita je bila celotna površina sten in stropov. Na stenah, kjer je poslikava slikana na svež omet, je poslikava dobro ohranjena, žal pa je bil na velikih površinah v preteklosti omet že zamenjan in poslikava unovena. Na stropu je poslikava, ki je izvedena a secco, slabše ohranjena, vendar še berljiva.

odkrite površine (približno):

stene in strop: 113 m²

Odkrite so bile vse površine, kjer so poslikave predvidene. Odkrivanje je v tem prostoru končano.

Slika 15: poslikava na j steni in stropu stopniš a iz pritli ja v klet

Slika 16: poslikava na j steni in stropu stopniš a iz pritli ja v nadstropje

Slika 17: detajl poslikav na j steni stopniš a iz pritli ja v nadstropje

Slika 18: Grafi ni prikaz površin v pritli ju, ki so bile raziskane- odkrite

NADSTROPJE

Slika 19: Grafi ni prikaz površin v nadstropju, za katere je sondiranje pokazalo, da so bile poslikane in ozna itev prostorov

Nadstropje 4 (slavnostna dvorana)

Strop v dvorani je poslikan, vendar so bile na njem odkrite le sondažne površine.

Odkrivanje je v tem prostoru potrebno še na stropu.

Nadstropje 11

Opravljeni konservatorski- restavratorski posegi:

- Odstranjevanje recentnih plasti- odkrivanje poslikav.
- Kitanje-obšivanje robov.

Poslikave v prostoru so dokaj celovito ohranjene. Na stropu gre za dekorativno rastlinsko poslikavo, v lunetah na stenah pa so v osrednjih poljih figuralni motivi.

odkrite površine (približno):

strop: 35 m²

stene: 28 m²

Odkrite so bile vse površine, kjer so poslikave predvidene. Odkrivanje je v tem prostoru končano.

Nadstropje 12

Opravljeni konservatorski- restavratorski posegi:

- Odstranjevanje recentnih plasti- odkrivanje poslikav.
- Kitanje.

Odkrivanje je bilo omejeno predvsem na stenske površine v zgornjem delu, ker so v spodnjem delu ometi že bili zamenjani in poslikave predvidoma uničene. Strop, ki je tudi poslikan, ni bil še odkrit. V lunetah pod stropom so poslikave dokaj solidno ohranjene in berljive, predstavljajo pa prizore iz živalskih basni. Na Z steni, od vrat je bila odkrita niša, kakršni sta na podestu stopnišča iz pritličja v nadstropje.

odkrite površine (približno):

stene: 14 m²

Odkrite so bile vse stenske površine, kjer so poslikave predvidene. Odkrivanje je potrebno še na stropu.

Slika 20: poslikava na S steni in stropu n/11

Slika 21: detajl poslikave na S steni n/11

Slika 22: odkrita niša na Z steni n/12

Stopnišče iz nadstropja na podstreho

Opravljeni konservatorski- restavratorski posegi:
- Odstranjevanje recentnih plasti- odkrivanje poslikav.

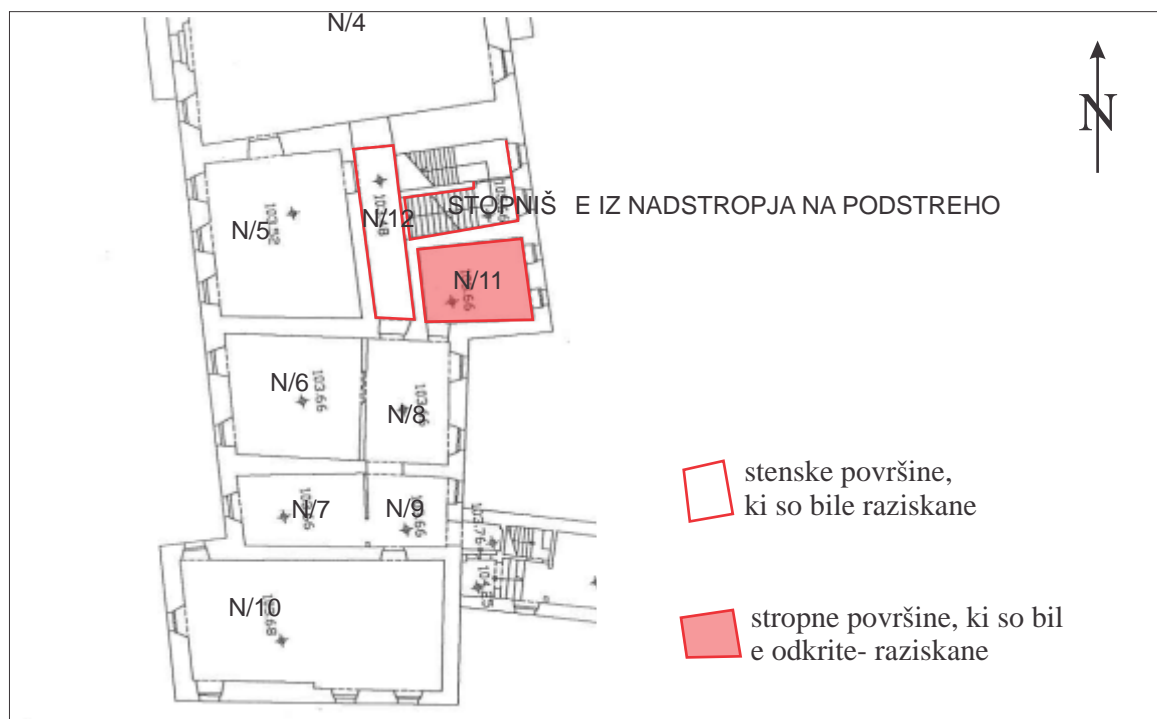
Odkrivanje je bilo omejeno predvsem na stenske površine, ker je strop kasnejši. Na zgornjem delu stopnišča in nad podestom nismo odkrivali, ker sondiranje ni pokazalo obstoja poslikav.

odkrite površine (približno):
stene: 47 m²

Odkrite so bile vse površine, kjer so poslikave predvidene.

Slika 23: poslikava na S steni stopnišča in iz nadstropja na podstrežje

Slika 24: Grafi ni prikaz površin v nadstropju, ki so bile raziskane- odkrite.

naro nik posega:
Ob ina Vipava
Glavni trg 15
5271 Vipava

izvajalec posega:
Klavdij Zalar akad. slik., mag. um.
Slomškova ulica 23
5270 Ajdovš ina
tel.: (05) 366 18 06 / 051 341 273

izvajanje posega:
februar-junij 2007

poro ilo sestavil:
Klavdij Zalar akad. slik., mag. um.

foto:
Klavdij Zalar, Tomaž Bizjak

Ajdovš ina, 30. 6. 2007

mag. Klavdij Zalar, akad. slik.